

Vojenská doktrína států Varšavské smlouvy

Současná mezinárodněpolitická situace je výsledkem silícího třídního zápasu mezi socialismem a imperialismem, neustálého střetávání dvou protikladných zahraničněpolitických linií, spojitosti politických, hospodářských, ideologických i vojenských aspektů mezinárodního života. Určuje ji především vzájemný poměr třídních sil, vojenskostrategická rovnováha a snaha imperialismu o její zvrácení ve prospěch svých hegemonistických cílů a sociální odvetu v globálním měřítku, existence ohnisek vojenského napětí, objektivně se zvyšující vzájemná závislost států v důsledku rozvoje vědeckotechnického pokroku i narůstání ekonomických, ekologických, zdravotnických i dalších problémů, které stále více nabývají celosvětového charakteru. Vyznačuje se rysy, které jí v důsledku pokračujícího růstu zbrojení, především jaderného a destabilizujících akcí nejreakčnějších sil světového imperialismu, dávají v mnoha ohledech charakter nebývalé složitosti a nebezpečnosti.

Výjimečnost současné mezinárodní situace, její nesrovnatelnost s minulostí je na jedné straně v tom, že se vytvořila v uzlovém bodě mezinárodních vztahů, jenž má dnes doslova charakter bytí či nebytí celé naší civilizace, a to za podmínek, které v minulém desetiletí neexistovaly. Řečeno slovy XXVII. sjezdu KSSS — imperialismus v čele s USA přivedl svou agresivní, hegemonistickou a antikomunistickou politikou lidskou civilizaci k osudové hranici, kdy otázkou už není, zda mírové soužití nebo válka, ale zda mírová koexistence nebo neexistence. V tom je dnes ona zvláštnost, neopakovatelnost, nesrovnatelnost s minulostí, ale i závažnost a nebezpečnost situace, kterou dnes prožíváme a která nemá v historii světové civilizace obdoby. V tom je ona složitost a z ní vyvěrající politická a morální odpovědnost přístupu ke klíčovým otázkám mezinárodních vztahů, při jejichž řešení již nemohou platit kritéria minulosti, kdy mezinárodní problémy byly řešeny silou nebo hrozbou jejího použití.

Na druhé straně však dnes žijeme i v době, která přes všechnu tuto složitost a zostřenost je i nadějná. Tato naděje je reálně podmíněna socialismem, jenž se dále rozvíjí a zdokonaluje. Dochází k tomu v důsledku současných vnitřních procesů v jednot-

livých socialistických zemích. Především probíhající proces přestavby v Sovětském svazu, spojený s rozvojem a zdokonalováním demokratizace společnosti, má ohromný zahraničněpolitický význam. Objektivně napomáhá nezměrnému úsilí Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí dosáhnout zásadního obratu ve vztazích mezi oběma světovými společenskými systémy, se zvláštním přihlédnutím k situaci v Evropě.

Právě o to opírají Sovětský svaz a ostatní členské státy VS svou činnost na světovém fóru, vedou složitý a mnohostranný boj, neboť máme co činit se silami světového imperialismu, které stále prokazují v praxi, že postrádají realistický pohled na otázky války a míru v jaderném věku, nepřestávají myslet v militaristických kategoriích a vidině světové sociální odvety, což má za následek růst agresivity a avanturismu v jejich politice.

Realita dnešního světa si však přímo vynucuje **nové politické myšlení**, jehož základem je imperativní požadavek zřít se politiky z pozice síly a řešení mezinárodních sporů silou, respektovat zásadu rovné a stejné bezpečnosti a zajišťovat ji především politickými prostředky. Dnešní svět se stal příliš malým a zranitelným válkami a politikou síly. Nelze ho zachránit a zachovat, nebude-li rozhodně a jednou provždy skoncováno se způsoby myšlení a jednání, jež po dlouhá léta vycházely z přípustnosti války a ozbrojených konfliktů, nebo v současné době ze závěrů některých vládních a vojenských činitelů západoevropských zemí, že jsou to právě jaderné zbraně, které zabezpečují mír a odvrácení nové války.

Mír, jeho zajištění a vybudování takových mezinárodních vztahů, aby se stal trvalým, vyžaduje vytvořit celý systém spolehlivých, neporušitelných záruk, a to jak v politické, tak v technické, mezinárodněprávní oblasti. Množství a charakter nahromaděných zbraní ve světě (a v Evropě zvláště), tyto záruky přímo předpokládá.

Stejná bezpečnost, to je nekompromisní příkaz doby. A zajistit ji se stává stále více politickým úkolem, který lze vyřešit jen politickými prostředky. Právě tento přístup byl propracován v dokumentech XXVII. sjezdu KSSS a stal se základem sovětských zahraničněpolitických iniciativ — základem přestavby politiky KSSS.

Sovětský svaz a další státy Varšavské smlouvy, vědomy si křehkosti míru založeném na jaderném zadržování a na rovnováze sil, která však již dosáhla kritické hranice, přicházejí s rozsáhlými konstruktivními návrhy a iniciativami, jež směřují k překonání slepé uličky, do níž imperialismus zavedl mezinárodní společenství svou politikou horečného zbrojení. Tento proces se však může uskutečňovat jedině jako dvoustranný. To znamená, že tuto skutečnost si uvědomí a touto cestou vyкроí a její vstřícnou polovinu urazí i státy Severoatlantického paktu.

Jsme svědky jednání, která jsou charakteristická mimořádnou pružností a snahou socialistických států, především Sovětského svazu, dojít i za cenu kompromisů ke konkrétním výsledkům. Západ však pod vlivem nejreaktějších militaristických sil, bytostně spjatých s vojenskoprůmyslovým komplexem USA, komplikuje realizaci mírových odzbrojovacích iniciativ socialistických zemí, klade další podmínky a požaduje na Sovětskému svazu nepřijatelné, jednostranné ústupky.

Přesto však Sovětský svaz v mírovém úsilí nepolevuje a ve víře v politický realismus některých státníků členských zemí NATO využívá všech dvoustranných i mnohostranných jednání k docílení reálných dohod.

Není náhodné, že jsou tyto iniciativy zaměřovány především na Evropu. Vždyť právě zde je dnes koncentrace zbraní a ozbrojených sil v průměru dvacetkrát vyšší než na

ostatních světových kontinentech. Proto Evropa i na základě tohoto faktu musí učinit dalekosáhlá rozhodnutí a u nich musí i západní svět, ve jménu budoucnosti nejen Evropy, ale i celého světa, mít svou nezastupitelnou roli. Odmítání konstruktivních jednání a spolupráce znamená již dnes potencionální nebezpečí přivádět svět na hranici nesmírného rizika. V tom je realita současnosti.

Tváří v tvář však stále pokračujícímu horečnému zbrojení, válečným přípravám, jež vycházejí z agresivní politiky imperialismu, která se promítá v rostoucí militarizaci materiálního a duchovního života zemí Severoatlantického paktu, nestačí z naší strany jen předkládat mírové iniciativy, k nimž druhá strana zaujímá neustále přezíravý či odmítavý postoj. Politika je účinná jen tehdy, když se opírá o reálnou ekonomickou, morální, vojenskou sílu a o společný postup socialistických zemí s cílem mobilizovat k obraně socialismu a míru všechny potřebné duchovní i materiální zdroje a prostředky. Tato teze vychází z marxisticko-leninského učení o válce a míru. Nachází svůj výraz i ve vojenských doktrínách socialistických států. Slučuje se v nich mírumilovný charakter zahraniční politiky Sovětského svazu a všech socialistických zemí s jejich trvalou připraveností rozhodně odrazit jakéhokoli agresora.

Jedno z hlavních poučení z obou světových válek, které rozpoutal imperialismus, spočívá v tom, že proti válce je třeba bojovat všemi prostředky ještě dříve než začala. Neúprošnost dialektiky věcí je taková, že zájmy mezinárodní bezpečnosti vyžadují ruku v ruce jednat, upevňovat mezinárodněprávní jistoty, ale současně upevňovat i obranyschopnost členských států Varšavské smlouvy jako prostředku k zadržení agresivních sil.

Sovětský svaz a ostatní členské státy VS si nedělají nároky na větší bezpečnost, ale nemohou přistoupit na menší. Navzdory pomluvám z řad nepřátel mezinárodního uvolnění obviňujícím socialistické země z „útočných úmyslů“ potvrdilo **berlínské květnové zasedání PPV VS zcela jednoznačně, že vojenská doktrína členských států VS je přísně obranná.** Nezbytnost vypracování dokumentů o vojenské doktríně měla za následek skutečnost, že v nynější situaci roste význam správného chápání cílů a záměrů států vojenskopolitických svazků ve vojenské oblasti. V tom je i jeho mimořádná politická závažnost.

Vojenská doktrína je socialistickou vojenskou vědou definována jako státem (koalicí států) přijatý systém principů a vědecky zdůvodněných názorů na cíle, charakter a způsoby vedení možné války, na všestrannou přípravu státu a jeho ozbrojených sil k ní. Je určována charakterem společenského zřízení, cíli a úkoly zahraniční i vnitřní politiky, ekonomickými, politickými, vojenskými, morálními a kulturními možnostmi státu. Vliv na ni má i zeměpisná poloha státu a národní zvláštnosti.

Vojenská doktrína každého státu má dvě vzájemně spjaté stránky — politickou, která je rozhodující, a vojenskou (vojenskotechnickou). Zatímco ve vojenských aspektech se vojenské doktríny socialistických a kapitalistických států v řadě názorů přibližují, v politickém obsahu jsou protichůdné. Vojenské doktríny jednotlivých členských států Varšavské smlouvy mají výrazně obranný charakter určený jejich důslednou mírovou politikou. Jejich závěry jsou zakotveny v programech jednotlivých komunistických stran, ve vojenských řádech a předpisech, branných zákonech, rozkazech a směrnících a dalších dokumentech.

Základ vojenských doktrín SSSR a ostatních zemí socialistického společenství tvoří pokrokové, spravedlivé ideje obrany socialistických vymožeností pracujících a bezpečnosti národů.

Při jejich formování hraje hlavní úlohu tento **politický aspekt**, neboť uvádí do souladu politické síly války, prostředky a způsoby jejího vedení. Dosažení tohoto souladu je objektivní nezbytností, jejíž porušení vede k avanturismu a porážce.

Vojenskotechnická stránka vojenských doktrín členských států Varšavské smlouvy zahrnuje ve shodě se sociálně politickými cíli otázky bezprostřední výstavby, technického vybavení a přípravy ozbrojených sil a stanovení optimálních forem i způsobů vedení operací a války ozbrojenými silami. Obsahuje i způsoby a metody udržování vysokého stupně jejich bojové pohotovosti, zdokonalování řídicích systémů a dalšího rozvoje vojenského umění. Znamená to, že určuje cesty a způsoby přípravy a vlastního plnění vnější i vnitřní funkce ozbrojených sil za účelem spolehlivé obrany socialistického státu v případě možné války.

Příznačným rysem současné mezinárodní situace je to, že jen velmi těžko nalezneme mezinárodní problém, u něhož by se neposuzovala jeho vojenskopolitická a dokonce i čistě vojenská stránka. A nejen to. Do mezinárodního života se stále více promítají problémy (zásady) vojenských doktrín. (V kapitalistických státech i v NATO se místo pojmu vojenská doktrína běžně používají pojmy: vojenskostrategická koncepce, vojenská strategie, koncepce národní bezpečnosti atd.) V socialistických zemích má největší tradici vojenská doktrína Sovětského svazu, která je také nejvšestrannější. Členské státy Varšavské smlouvy ve svých vojenských doktrínách vycházejí ze závěrů sovětské vojenské doktríny.

Na XXVII. sjezdu KSSS bylo konstatováno, že: „V naprostém souladu s duchem a literou předložených iniciativních návrhů je budována i sovětská vojenská doktrína. Její zaměření je jednoznačně obranné“. Hlavní zásadou je nepřipustit válku, předejít jí. Dosažení tohoto cíle je zabezpečováno jednak politickými prostředky, obranou země a udržováním bojové síly ozbrojených sil SSSR na nezbytné úrovni. S touto silou je nutné počítat. Současně ale tato síla nikoho neohrožuje, je reálným činitelem zachování míru, zajištění mezinárodní bezpečnosti.

Více než třicetileté plánovitě a cílevědomě úsilí vlády SSSR a vlád členských států Varšavské smlouvy vedlo k docílení (až na některé odlišnosti) jednotné vojenské doktríny a na jejím základě k vybudování moderně vyzbrojených a všestranně vybavených ozbrojených sil s jednotně vyškolenými řídicími vojenskými a politickými kádry, s jednotnou teorií o válce a armádě. Bylo dosaženo i jednotného vybavení hlavní vojenskou výzbrojí, včetně zásadních metod jejího bojového použití.

Členské státy Varšavské smlouvy vždy zdůrazňovaly, že nikdy neusilovaly a nebudou usilovat o vojenskou převahu, že se neochvějně snaží o to, aby byla vojenská rovnováha zajišťována na stále nižších úrovních a že usilují o zmírnění a odstranění vojenské konfrontace v Evropě. Vždy otevřeně prohlašovaly, že neměly a nebudou mít jinou doktrínu než mírovou, nemají, neměly a nebudou mít v úmyslu vytvářet potenciál pro první jaderný úder.

Soudobé vojenské doktríny naprosté většiny členských států Varšavské smlouvy, které byly rozpracovány v posledních letech do novelizovaných bojových řádů a organizačních struktur ozbrojených sil ČSSR, MLR, NDR, PLR a SSSR, vycházejí ze společné analýzy nejvyšších stranických, státních i vojenských orgánů, z níž vyplývá, že válka mezi dvěma protikladnými společenskými soustavami, jestliže se jí imperialistům podaří rozpoutat, bude válkou světovou.

V bojových řádech se uvádí, že možná válka by se stala úporným globálním střetnutím mnohamiliónových koalčních ozbrojených sil se zásadními politickými i stra-

tegickými cíli. V podstatě jednotně se ve všech bojových řádech armád členských států Varšavské smlouvy konstatuje, že světová válka může zahrnovat období za použití konvenčních zbraní, období za omezeného použití jaderných zbraní, období za neomezeného použití jaderných zbraní a jedno nebo několik období dalších (závěrečné) válečné činnosti.

Doktrinální otázky, ve kterých jde o použití ozbrojených sil, jsou rozpracovány jak pro vedení bojové činnosti za použití jaderných zbraní, tak za použití pouze konvenčních zbraní. Základním způsobem je současné (nebo postupné) ničení nepřátelských uskupení vojsk a důležitých vojenských a dalších objektů do celé hloubky jejich rozmístění s následným dokončením jejich rozdrčení úderem vojsk. Za hlavní druh boje je jednoznačně považován útok, neboť jen rozhodným útokem, vedeným ve vysokém tempu a do velké hloubky, lze dosáhnout úplného rozdrčení nepřítele. Obrana je chápána jako druh boje, k němuž se přistupuje vynuceně nebo záměrně, není-li útok možný, nebo je neúčelný.

Dokument O vojenské doktríně členských států Varšavské smlouvy, přijatý na zasedání Politického poradního výboru v Berlíně v květnu t.r., vyjadřuje ve svém obsahu především politickou složku vojenské doktríny. Pokud jde o vojenskou složku, dokument nezachází do vojenskotechnických a vojenskotechnologických podrobností.

Vojenská doktrína Varšavské smlouvy, jakož i každého jejího člena, je podřízena úkolu prvořadého významu, který má charakter politického imperativu; nepřipustit mezi národy, státy a vojenskopolitickými koalicemi jadernou ani konvenční válku. Tento politický požadavek a jeho závaznost je dnes však kategoričtější než kdykoli v minulosti, neboť jde o samu existenci lidské civilizace.

Dokument jednoznačně formuluje i vojenskopolitické normy, jimiž se státy Varšavské smlouvy řídí ve své zahraniční a vojenské politice. Vycházejí ze striktně **obraného charakteru vojenské doktríny:** nikdy a za žádných okolností nezahájí vojenské akce proti žádnému státu nebo svazku států, nestanou-li se samy objektem ozbrojeného útoku; nikdy nepoužít jako první jaderné zbraně; neprosazovat územní nároky vůči žádnému státu v Evropě i mimo Evropu, neboť takové územní nároky nemají, nepohlížet na žádný stát a na žádný národ jako na svého nepřítele; rozvíjet se všemi zeměmi světa bez výjimky vztahy založené na vzájemném respektování zájmů bezpečnosti a mírového soužití; respektovat zásady nezávislosti a národní svrchovanosti, nedotknutelnosti hranic a územní celistvosti, mírového řešení konfliktu; nepoužívat sílu nebo vyhrožování silou; neměšovat se do vnitřních záležitostí; respektovat zásadu rovnoprávnosti států a další zásady a cíle zakotvené v Chartě OSN a helsinském Závěrečném aktu.

Členské státy Varšavské smlouvy musí brát v úvahu, že mnohé principy a normy mezinárodních vztahů odmítají imperialistické státy nejen veřejně uznat, ale nechťejí je respektovat ani ve své zahraniční politice.

V dokumentech XXVII. sjezdu KSSS se v této souvislosti připomíná: „SSSR se zavázal, že nepoužije jaderné zbraně jako první, a bude tento závazek co nejpřísněji dodržovat... není však tajemstvím, že existují scénáře jaderného útoku proti nám. Nemáme právo nepočítat s nimi“.

Z této skutečnosti, ze zvyšujících se materiálně technických příprav imperialismu k vedení prvního útoku a z malého pokroku v oblasti jednání o odzbrojení, jsou členské státy Varšavské smlouvy **objektivně nuceny** udržovat své ozbrojené síly v takové kvantitě i kvalitě, v takové organizační struktuře a složení, na takové vědeckotechnic-

ké úrovni, připravenosti, vycvičenosti a bojeschopnosti, které jim umožní odrazit jakýkoli vnější útok proti kterémukoli členskému státu.

Jde o protipatření, jejichž příčinou není podstata socialismu; jsou vynucena okolnostmi, které nezávisí na socialistických zemích, a jsou v plném souladu s právem na zákonnou individuální a kolektivní sebeobranu v případě vojenské agrese.

Příznačným rysem vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy je obezřetnost, uvážlivost, umírněnost a krajní sebezapření v přístupu k používání sociálního násilí, vojenské síly a zbraní. Přihlíží k rizikům a nebezpečím, která jsou skryta v soudobých prostředcích vedení války, střízlivě hodnotí možnosti i limity nynější vojenskostrategické rovnováhy mezi SSSR a USA, mezi Varšavskou smlouvou a NATO, která v případě udržování na stále kvalitativně vyšší úrovni nepřinese nikomu větší bezpečnost, ale bude představovat pro obě strany stejné, neustále se zvětšující nebezpečí. Z těchto důvodů členské státy Varšavské smlouvy usilují o zachování vojenskostrategické parity na stále nižší úrovni.

Členské státy Varšavské smlouvy nepovažují současnou mezinárodní a vojenskopolitickou situaci ve světě za normální, uspokojivou, ale naopak ji hodnotí jako výbušnou a nebezpečnou. V zájmu její normalizace a ozdravení zahrnuje dokument o vojenské doktríně členských států Varšavské smlouvy formulaci základních cílů, o něž členské státy usilují a které jsou v plném souladu s obrannou podstatou jejich vojenské doktríny.

Jsou mezi nimi požadavky na zastavení procesu uplatňování výsledků vědeckotechnického pokroku ve vývoji, konstruování, výrobě a zavádění nových generací zbraní do výzbroje armád; zastavení materiálních příprav států na válku; likvidaci chemických a jiných druhů zbraní hromadného ničení; radikální snížení stavu ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě na úroveň, která by znemožnila nenadálý útok a vedení útočných operací jedné strany proti druhé; dosažení jednoty mezi zvyšováním vzájemné důvěry především ve vojenské oblasti na jedné straně a postupným snižováním koncentrace vojenských sil až po vytváření pásem bez jaderných a chemických zbraní na straně druhé; současné rozpuštění Severoatlantického paktu a Varšavské smlouvy, především jejich vojenských organizací; konečným důsledkem těchto opatření by bylo vytvoření komplexního systému mezinárodní bezpečnosti.

Zveřejnění a objasnění zásadních tezí vojenské doktríny států Varšavské smlouvy jsou výzvou k následování, adresovanou zejména státům sdruženým v NATO. Pokud by tato výzva našla náležitou odezvu, měla by světová veřejnost možnost nejen porovnat a posoudit, která z těchto doktrín odpovídá životním zájmům lidstva, ale současně by vystavila obě vojenskopolitická uskupení veřejné kontrole, do jaké míry vojenské doktrinní zásady a cíle odpovídají nebo se rozcházejí s proklamovanou realitou.

Členské státy Varšavské smlouvy navrhuji státům Severoatlantického paktu uspořádat konzultace, při nichž by byly porovnány vojenské doktríny obou svazků, analyzován jejich charakter a společně posouzeny směry jejich dalšího vývoje; cílem by bylo odstranit vzájemnou podezřivost a nedůvěru, které se léta hromadily, lépe pochopit záměry partnera a zajistit, aby byly vojenské koncepce a doktríny vojenských bloků a jejich členů založeny na obranných zásadách.

Předmětem konzultací by také mohla být nynější nevyváženost a asymetrie v jednotlivých druzích zbraní a ozbrojených sil a hledání cest k jejich odstranění na základě snížení u toho, kdo získal náskok, s tím, že toto snížení by vedlo ke stále nižším úrovním.

V nynější situaci vzrůstá význam správného chápání cílů a záměrů států a vojensko-politických svazků ve vojenské oblasti zakotvených v jejich vojenských doktrínách.

Vlády hlavních západoevropských států NATO mají na řadu otázky odlišné názory.

V buržoazní vojenské teorii není obsah pojmu vojenská doktrína přesněji vymezen. Pokud se v západní terminologii vyskytuje pojem „doktrína“, jde ve většině případů o prezidentem autoritativně stanovené a závazné normy (linie), které musí státní orgány při rozpracovávání politických a vojenských opatření respektovat, jako např. Trumanova doktrína, Nixonova doktrína, Fordova tichomořská doktrína aj.

To však neznamená, že kapitalistické státy vojenskou doktrínu nemají. Systém názorů na charakter války a způsoby jejího vedení, na přípravu země a ozbrojených sil objektivně existuje v každém státě. Takovéto státem nebo koalicí států přijaté teoretické názory a praktická opatření jsou socialistickou vojenskou vědou označovány pojmem vojenská doktrína.

Trvalý růst vojenského potenciálu USA vedl k přezkoumávání dříve přijatých vojenskodoktrinárních zásad. V padesátých letech byla základem vojenské doktríny USA vojenskostrategická koncepce hromadné odvety, v šedesátých pružné reakce, v sedmdesátých letech realistického odstrašování. Přitom pod pojmem vojenskostrategická koncepce se v USA a NATO chápe souhrn vojenskostrategických názorů a požadavků, jež se stávají pro určité období základem vojenské doktríny. Zahrnuje zpracovávání plánů (programů) rozvoje a využívání ozbrojených sil pro dosahování cílů národní politiky. V amerických publikacích je někdy označována názvem strategie.

Od počátku osmdesátých let (1981) platí v USA vojenskostrategická koncepce (vojenská doktrína) přímé konfrontace. Ve srovnání s předcházející koncepcí realistického odstrašování má ostřejší protisovětský charakter. Hrozba silou nebo přímé použití vojenské síly se podle ní považuje za „nejdůležitější“ a podle situace i za „jediný prostředek“ k dosažení politických cílů USA.

Vojenskou doktrínu přímé konfrontace charakterizují strategicko-operační principy prodlouženého odstrašování, geografické eskalace, aktivního odporu, strategické mobility a totálních sil.

Zatímco v USA došlo v uplynulých 16 letech dvakrát ke změně vojenskostrategické koncepce (vojenské doktríny), v NATO zůstává již 21 let v platnosti vojenskostrategická koncepce (vojenská doktrína) pružné reakce, přijatá oficiálně velením paktu v roce 1976. Její podstatou je zajistit dosažení existujících i perspektivních vojensko-politických cílů západní aliance s využitím všech vhodných prostředků politických, ideologických, ekonomických a vojenských. Tvoří ji především tyto **koaliční principy**: princip přední obrany, operační princip úderu proti silám v hloubce (FoFA je v podstatě verzí „bleskové války“ — protivníkovi nemá být poskytnuta možnost „vzpamatovat se“ z prvního úderu a soustředit síly) a princip časově přiměřeného použití jaderných zbraní.

Hlavním důvodem rozdílů (často jen v terminologii) jsou obavy některých států NATO, aby nebyly proti své vůli zataženy do válek mimo zónu NATO.

Závažnou skutečností v obsahovém vývoji vojenských doktrín USA a NATO tedy zůstává snaha zajistit beztestné vedení globálního jaderného útoku, k čemuž slouží i záměrně rozšiřovaný mýtus o tzv. „sovětské vojenské hrozbě“. **Žádná z vojenských doktrín USA a NATO neobsahuje závazek nepoužít jaderné zbraně jako první.**

Od připravovaného systému strategické obranné iniciativy (SDI) se očekává, že USA se vyhne riziku vzájemného zničení a že je nahradí možností zaručeného přežití. Pomocí SDI chtějí tak vojenské kruhy USA dosáhnout v kosmu toho, co je pro ně nedosažitelné na zemi, tj. vytvořit takovou vojenskostrategickou situaci, která by znamenala získat pro USA vojensky i politicky monopolní postavení.

Dokud tedy Západ praktickými kroky neprojeví slovně proklamovanou vůli snížit vojenský potenciál na stejnou úroveň spolu s Varšavskou smlouvou a státy NATO i nadále budou zvyšovat arzenál materiálních prostředků vedení války, socialismus si nemůže dovolit, aby v této oblasti zaostával.

Realita jaderného věku naléhavě vyžaduje nově chápat skutečnost, že vše, co dnes slouží zájmům spolehlivé obrany socialismu, odpovídá i zájmům upevňování světového míru a mezinárodní bezpečnosti, objektivně slouží věci společenského pokroku. V tom spočívá v současné době i kvalitativně nový faktor existence a poslání Varšavské smlouvy.

Znalost vojenských doktrín USA, NATO a hlavních kapitalistických států, které jsou v našem sousedství, umožňuje nejen předvídat trendy ve výstavbě a přípravě jejich ozbrojených sil, ale také prohlédnout snahy psychologicky nám vnutit určitá pravidla vedení válek, a tím nás „odstrašit“ od naší vojenskopolitické činnosti, kterou státy NATO považují perspektivně za zvlášť nežádoucí.

Objasnění zásadních rozdílů vojenských doktrín zemí NATO a Varšavské smlouvy má pro příslušníky naší armády vysoce aktuální význam. Umožňuje hlouběji a na obecnější vojenskopolitické strategické rovině pochopit současný smysl existence a poslání ozbrojených sil socialistických států; vyvozovat konkrétnější praktické závěry pro zdokonalování armády, její materiálně technické základny, organizační struktury a výstavby, výchovy a výcviku jejich příslušníků, pro zdokonalování způsobů a metod vedení ozbrojeného zápasu, řízení a velení vojskům, upevňování bojové a mobilizační připravenosti a pohotovosti. Je vodítkem v přípravě k odražení agrese a vedení bojové činnosti — je spojovacím článkem mezi teorií a praxí celého vojenství.

Generální tajemník ÚV KSČ s. Gustáv Husák charakterizoval v politické zprávě ÚV KSČ XVII. sjezdu KSČ obranné zaměření vojenské doktríny a úlohu ozbrojených sil ČSSR takto: „Budeme se starat, aby Československá lidová armáda v těsném svazku se Sovětskou armádou a dalšími armádami Varšavské smlouvy, ozbrojené složky ministerstva vnitra a Lidové milice byly všestranně politicky a odborně připraveny a materiálně zabezpečeny k zajištění spolehlivé ochrany socialistické výstavby a mírového života našeho lidu“.

Vojenská doktrína členských států Varšavské smlouvy se stává spolehlivým, principiálním základem dalšího budování i našich ozbrojených sil.

Přestože velení NATO pokládá operační směr proti ČSSR ze strategického hlediska za méně významný, v hodnotě protistojícího uskupení nepřítele se tento fakt neodráží. Do sestavy Střední skupiny armád a 4. Spojeneckého taktického velitelství v tomto pásmu jsou začleněny nejlépe vycvičené a vyzbrojené síly NATO v Evropě. Svazky amerického 7. a západoněmeckého 2. a disponují nejnovějšími druhy tanků, znač-

ným počtem bitevních vrtulníků, BVP, PTRS a dělostřelectvem schopným konvenční submunici ničit bodové a plošné cíle až na vzdálenost 42 km.

Taktické letectvo, uskupené proti ČSSR, je schopno ničit cíle do celé hloubky území naší republiky za jakýchkoli povětrnostních podmínek, v denní i noční době.

Vojska nepřítelů v pásmu proti ČSSR mají kromě toho dostatek prostředků jaderného napadení i jaderné munice, které budou od samého počátku války trvale připraveny k zasazení.

To vše by bezprostředně ovlivňovalo charakter a průběh obranné operace frontu k odražení agrese nepřítelů.

V podmínkách ČSLA v posledních letech přípravu a vedení obranných operací intenzivně procvičujeme. Získali jsme řadu cenných zkušeností a dosáhli mnoha pozitivních výsledků. Bylo dosaženo základního vnitřního smíření pro práci v poli a praktické řízení bojové činnosti vojsk ve spojeneckém uskupení.

Naše zkušenosti z operačních cvičení na obrannou tematiku potvrzují, že je nadále třeba věnovat pozornost všestrannému pochopení, rozvoji a zabezpečení těchto zásad, které vytvářejí základní předpoklady k dosažení trvale odolné a aktivní obrany. Takto připravená a organizovaná obranná operace frontu splní cíle, které jsou dány řády, předpisy a potvrzeny vojenskou doktrínou států Varšavské smlouvy.

Proto také již řadu let je tato otázka intenzivně procvičována na všech operačních stupních, ze kterých jsme získali řadu poznatků a praktických zkušeností. Díky jednotné vojenské doktríně členských států Varšavské smlouvy, jednotným organizačním strukturám a značné unifikaci výzbroje je schopen každý náš operační svaz i v koalici splnit složený úspěšně plnit stanovený operační úkol.

V souvislosti se současnými strategickými koncepcemi paktu NATO na rozpoutání války v Evropě je třeba mít neustále na zřeteli požadavek zdokonalování a udržování **vysoké bojové pohotovosti vojsk**.

Úroveň bojové pohotovosti a připravenosti vojsk prvního sledu musí zabezpečovat nepřetržitou schopnost k odražení nenadálé agrese, a to takovou hodnotou sil stále pohotovosti, která spolehlivě odrazí útok pozemních vojsk nepřítelů a zabezpečí strategicko-operační rozvinutí hlavních sil.

V přípravě velitelů, štábů a vojsk považujeme za potřebné zaměřit úsilí na další zdokonalování přípravy a vedení prvních obranných operací k odražení agrese nepřítelů.

Cesty ke zvyšování odolnosti a aktivity obrany vidíme i v některých dalších oblastech. Patří sem především **zdokonalování systému PVO, PVOS a frontového stíhacího letectva**, jako součástí jednotného systému PVO členských států Varšavské smlouvy.

V našich podmínkách vystupuje do popředí i otázka **kvality přípravy záloh a stavu technických prostředků** předurčených k mobilizačnímu doplnění vojsk frontu.

Zaostávat není možné ani ve **výzkumu, vývoji a zavádění nových druhů zbraní a zbraňových systémů**.

V neposlední řadě věnujeme také pozornost přípravě **teritoriálních orgánů**, které mají důležitou roli v otázkách přípravy ČSSR k obraně vytvářením pevného zázemí pro mobilizující vojska.

Je zcela zřejmé, že doktrína členských států Varšavské smlouvy bude dále **konkretizována a hlouběji rozpracována**, což bezpochyby kvalitativně ovlivní všechny stránky

vojenské výstavby a přípravy ozbrojených sil Varšavské smlouvy jako celku a jednotlivých členských zemí. Konkrétní změny budou záviset na reálném poměru sil, na výsledcích jednání o odzbrojení a v souvislosti s tím i na postoji zemí NATO k výzvě Varšavské smlouvy ke konzultacím o vojenských doktrínách.

Vojenská doktrína členských států Varšavské smlouvy je výrazem a příkladem nového politického myšlení. Jak však nedávno zdůraznil M. Gorbačov ve svém rozhovoru pro italský list *L'Unità*: „Víme pochopitelně i to, že naše výzva k novému myšlení není na Západě zdaleka všem po chuti, ale nebude-li překonán odpor těch, kdo se drží staré politiky síly a přežitých stereotypů ve vztazích mezi Východem a Západem, je obtížné počítat s radikálním ozdravením mezinárodních vztahů, se zabezpečením pevného, bezpečného míru“.

Tato slova přesvědčivě ukazují realitu současnosti, která nás nutí neochabovat v bdělosti. Proto nesmíme zapomínat na leninské učení o agresivní podstatě imperialismu, o válce a armádě a o internacionální obraně socialismu, aplikovat a rozvíjet toto učení v nových, konkrétně historických podmínkách.

Je přímo symbolické, že právě v roce 70. výročí VŘSR, znovu před celým světem členské státy Varšavské smlouvy v Berlíně veřejně demonstrovaly humánní podstatu socialismu a novátorský přístup k řešení mezinárodních vztahů, který otevírá všemu lidstvu cestu ke komplexnímu systému mezinárodní bezpečnosti, zajištění pevného míru a k rozvíjení sociálního pokroku.

Tato cesta ovšem nebude lehká, neboť značná část činitelů na Západě stále v praxi potvrzuje, že na ní není ještě připravena. Vyžaduje totiž nejen slova, ale především konkrétní činy a vstřícné úsilí Západu v odpovědích na naše návrhy v politické a vojenské oblasti. Zatím se tomu tak nestalo. Za těchto podmínek musí proto objektivně vojenská síla socialismu plnit i nadále úlohu nástroje k zadržení případné agrese imperialismu, rozhodující měrou přispívat k udržování vojenskostrategické rovnováhy, která konečným vyjadřuje v širším měřítku poměr sil na světové scéně a tvoří důležitý faktor stability mezinárodních vztahů. Tuto specifickou úlohu bude obranný potenciál socialistických zemí plnit, pokud nebudou podniknuty praktické kroky k úplnému a všeobecnému odzbrojení.